

чує засвоєння студентами як предметного, так і соціального змісту майбутньої професії, є одним з варіантів усунення суперечностей між змістом і формами професійної діяльності економістів та технологіями їх фахової підготовки у ВНЗ, сприяє підвищенню ефективності вищої економічної освіти.

Література

1. Вербицкий А. Контекстное обучение в компетентностном подходе / А. Вербицкий // Высшее образование в России. – 2006. – № 11. – С. 39–45.
2. Зарубінська І.Б. Соціальний інтелект та його діагностика: історичний аспект / І.Б. Зарубінська // Наукові записки : збірник наукових статей / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова / [укл. П.В. Дмитренко, Л.Л. Макаренко]. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. – Вип. LXXVIII (78). – 268 с.
3. Зеер Э. Идентификация универсальных компетенций выпускников работодателем / Э. Зеер, Д. Заводчиков // Высшее образование в России. – 2007. – № 11. – С. 39–45.
4. Кошелева Н.Г. Педагогічні основи проектування фахової економічної діяльності : навч.-метод. посіб. для викладачів і студ. економ. ВНЗ / Н.Г. Кошелева. – Донецьк : ДонУЕП, 2009. – 240 с.
5. Освітньо-кваліфікаційні характеристики молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності “Економіка підприємства” напряму підготовки 0501 – “Економіка і підприємництво” / М-во освіти і науки України. – К. : КНЕУ, 2004. – 58 с.
6. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – “Економіка і підприємництво” / М-во освіти і науки України. – К. : КНЕУ, 2006. – 128 с.
7. Педагогические технологии : учеб. пособие для студ. пед. спец. / [ред. В.С. Кукушин]. – Ростов н/Д : Март, 2002. – 320 с.
8. Разуменко Д.О. Професійно важливі особистісні якості майбутнього спеціаліста / Д.О. Разуменко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : збірник наукових праць. – Х. : ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2001. – № 29. – С. 29–32.
9. Толочек В.А. Современная психология труда : учеб. пособ. / В.А. Толочек. – СПб. : Питер, 2006. – 479 с.

КУДИНОВ М.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОСЛІДЖЕНОСТІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО СИСТЕМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сьогодні інженерно-педагогічна освіта – складова професійно-педагогічної – стає однією з ключових ланок, що визначають якість і перспективи розвитку всієї системи освіти. У 1996 р. Указом Президента України затверджено “Основні напрямки реформування системи професійно-технічної освіти України”, що передбачають повернення до системи інженерно-педагогічних факультетів при великих технічних ВНЗ. Така система дала можливість поліпшити регіональну підготовку спеціалістів. Роль координаційного методичного центру для таких факультетів належить УПА. Одночасно було створено навчальний комплекс “Педагог”, що об’єднав УПА, всі індустріально-педагогічні технікуми й коледжі для координації методичної та виховної роботи, спільних видань навчальної літератури, проведення наукових досліджень у галузі професійної педагогіки та психології.

У 2001 р. на базі Бердянського державного педагогічного університету створено факультет комп’ютерних технологій та систем (далі – КТС), на якому здійснюють підготовку студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп’ютерних технологій за спеціальностями 6.010100 – Професійне навчання. “Комп’ютерні технології в управлінні та навчанні”, “Комп’ютерні системи та мережі”, “Обробка і захист інформації в комп’ютерних системах і мережах”. У 2010 р. на основі злиття цього факультету з економічним факульте-

том, який теж готує студентів інженерно-педагогічних спеціальностей, було відкрито інститут освітніх інженерно-педагогічних технологій.

Кардинальні зміни, які відбуваються в суспільстві, висувають високі вимоги до особистісних та професійно значущих якостей інженерно-педагогічних кадрів з вищою освітою. Більш актуальними стають активність, ініціативність, самостійність, висока відповідальність фахівця, що неможливо без формування готовності до майбутньої професійної діяльності на основі фундаментальних знань, які забезпечують мобільність і адаптивність до динамічних умов ринку праці.

Мета статті – розкрити стан розробки питання формування готовності до системного проектування студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп'ютерних технологій.

Для досягнення вищевказаної мети, по-перше, нами проаналізовано назви кандидатських та докторських педагогічних досліджень 1998–2009 рр. присвячених питанням формування готовності. З переліку розглянутих робіт нами були виділені такі напрями формування готовності:

- до інноваційної діяльності – 5 дисертацій. Як приклад, робота [9], яка розглядає формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності;

- до екологічної освіти та викладання знань про природу – 4, серед яких робота В.В. Танської, присвячена формуванню готовності вчителя біології до екологічної освіти старшокласників [6];

- до професійної; творчої самореалізації та професійного саморозвитку – 5, наприклад у [5] запропоновано й апробовано педагогічні умови та методику формування готовності до професійної самореалізації майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін;

- до виховної діяльності в професійно-технічних навчальних закладах – 18, наприклад [10], де досліджено формування готовності майбутніх інженерів-педагогів;

- до управлінської діяльності – 4, зокрема в роботі [15] розглянуто процес підготовки майбутніх менеджерів;

- до різних аспектів процесу виховання – 9, наприклад [8], яка розкриває аспекти підготовки студентів-філологів вищого педагогічного навчального закладу до родинного виховання;

- до вибору професії та майбутньої трудової діяльності учнями ПТУ та старшокласниками – 8, наприклад готовність до вибору інженерно-технічних професій досліджена в [16];

- до комунікацій та реалізації комунікаційного підходу – 2, наприклад [1], де автор дослідив організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до реалізації комунікативного підходу в навчанні іноземної мови учнів початкової школи;

- до науково-педагогічної діяльності – 2, одна з яких присвячена формуванню готовності майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень [11];

- до застосування ІКТ та ТЗН – 3, наприклад готовність до використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови [2];

- до специфічної роботи – 5, наприклад у роботі [7] складено й експериментально апробовано структурну модель формування готовності студентів університету до роботи з підлітками-девіантами;
- до позааудиторної роботи – 3, зокрема О.Б. Голік розглядає позакласну дозвілєву діяльність старшокласників та підготовку майбутніх учителів до її організації [4];
- до впровадження різних технологій навчання – 5, наприклад [3] – педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до особистісно орієнтованого навчання молодших школярів;
- до процесу оцінювання – 2, наприклад [12], де автором досліджено формування готовності майбутнього вчителя до оцінювання навчальних досягнень молодших школярів;
- до іншомовного спілкування – 4, наприклад [13], автор якої розглядає процес формування готовності студентів вищих педагогічних закладів до іншомовного спілкування;
- до творчої діяльності – 1 – [14].

Для більшої наочності нами було побудовано гістограму розподілу напрямів (див. рис.), в яких працювали автори цих досліджень. На осі абсцис зображено напрями формування готовності, на осі ординат – кількість робіт.

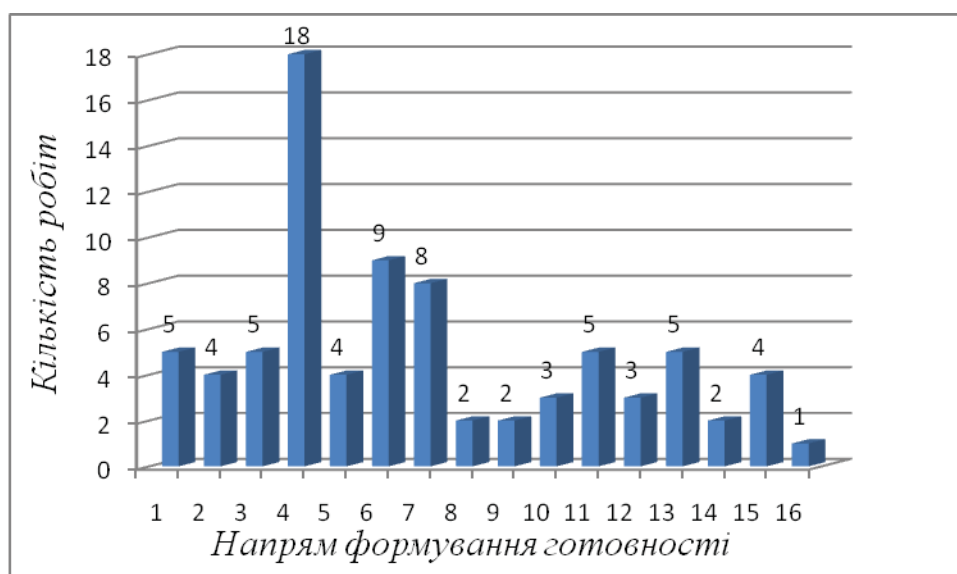

Рис. Гістограма розподілу досліджень з проблеми формування готовності

По-друге, шляхом аналізу цих досліджень нами отримано такі результати: За вивчений період зі спеціальностей 13.00.02, 13.00.04 та 13.00.09 було захищено 80 дисертацій, присвячених різним аспектам процесу формування готовності.

При цьому об'єктом дослідження професійна діяльність виступала у 18 дослідженнях, з них лише одне присвячене підготовці інженерів-педагогів [10]. У цій праці розглянуто формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до виховної діяльності в професійно-технічних навчальних закладах. З огляду на це професійна підготовка студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп'ютерних технологій є об'єктом педагогічних досліджень, який має певну новизну.

Організаційно-педагогічні умови формування готовності до системного проектування також є новим предметом не тільки для вищезазначеного об'єкта, а й у цілому для педагогіки.

Ці результати можна пов'язати з тим фактом, що в останні п'ять-десять років відбувалось становлення системи професійної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп'ютерних технологій; у цей час цей напрям активно розвивається та дедалі більше стає об'єктом теоретичних та практичних наукових пошуків.

Таким чином, аналіз наукових досліджень засвідчив, що формування готовності до системного проектування в студентів інженерно-педагогічних спеціальностей є нерозв'язаною проблемою педагогічної науки.

Висновки. Нами проаналізовано назви дисертаційних досліджень та їх авторефератів з метою визначення стану розробленості в науці питання формування готовності до системного проектування студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп'ютерних технологій.

Отримані результати дали змогу зробити висновок про суттєву новизну проблеми формування готовності до системного проектування студентів інженерно-педагогічних спеціальностей у галузі комп'ютерних технологій.

Перспективами подальших наукових пошуків є теоретична та практична розробка питання формування в майбутніх інженерів-педагогів готовності до системного проектування в процесі професійної підготовки, дослідження структури готовності й рівнів її сформованості.

Література

1. Зубенко Т.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до реалізації комунікативного підходу в навчанні іноземної мови учнів початкової школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т.В. Зубенко ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2009. – 20 с.
2. Подзигун О.А. Педагогічні умови застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О.А. Подзигун ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2009. – 20 с.
3. Шаповал Ю.Д. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до особистісно орієнтованого навчання молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю.Д. Шаповал ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2007. – 20 с.
4. Голік О.Б. Підготовка майбутніх учителів до організації позакласної дозвілєвої діяльності старшокласників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О.Б. Голік ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2007. – 20 с.
5. Лебедик І.В. Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до професійної самореалізації у процесі вивчення фахових дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І.В. Лебедик ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2007. – 18 с.
6. Танська В.В. Підготовка майбутнього вчителя біології до екологічної освіти старшокласників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В.В. Танська ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2006. – 20 с.
7. Вейланде Л.В. Підготовка студентів університету до роботи з підлітками девіантної поведінки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.В. Вейланде ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. – О., 2005. – 20 с.
8. Йовенко Л.І. Підготовка студентів-філологів вищого педагогічного навчального закладу до родинного виховання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.І. Йовенко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 19 с.
9. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / І. В. Гавриш ; Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2006. – 44 с.
10. Макаренко О.А. Формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до виховної діяльності в професійно-технічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О.А. Макаренко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2006. – 23 с.

11. Коржова Л.С. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.С. Коржова ; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2002. – 23 с.

12. Бережинська Т.В. Формування готовності майбутнього вчителя до оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т.В. Бережинська ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2007. – 21 с.

13. Гапоненко Л.П. Формування готовності студентів вищих педагогічних закладів до іншомовного спілкування : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.П. Гапоненко ; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2003. – 20 с.

14. Кривильова О.А. Формування у майбутніх вчителів готовності до самостійної творчої діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О.А. Кривильова ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2006. – 24 с.

15. Тарасова С.М. Формування у майбутніх менеджерів фінансово-економічного профілю готовності до управлінської діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / С.М. Тарасова ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2006. – 20 с.

16. Ковтуненко Н.О. Формування у старшокласників готовності до вибору інженерно-технічних професій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Н.О. Ковтуненко ; Ін-т проф.-техн. освіти АПН України. – К., 2007. – 20 с.

МАЛИХІН О.В.

ПІЗНАВАЛЬНА САМОСТІЙНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Для характеристики пізнавальної самостійності, на нашу думку, недостатньо описувати існування опорних знань, потрібно також враховувати той зміст освіти, який побудував сам студент, тобто ті знання, що він набув самостійно, щоб досягти поставленої мети.

Мотиваційний аспект пізнавальної самостійності можна виразити в описанні мотивів навчальної діяльності студента.

Давно відомо: щоб підтримати інтерес студента, необхідно враховувати рівень задоволення від роботи, що залежить від особистої мотивації студента, а також від зовнішніх отриманих чи очікуваних похвал. Інтерес і значущість завдання, з одного боку, та очікування й задоволеність студента – з іншого, є чотирма основними елементами, котрі необхідно враховувати, щоб утримати чи посилити мотивацію. Наявність потрібної інформації в момент максимального інтересу також є важливим фактором. До того ж, якщо у процесі навчання використовуються всі почуття за час одного сеансу роботи, існує велика ймовірність того, що робота перетвориться на більш стимульовальну для студента, а значить, він буде користуватись набутими знаннями протягом тривалішого часу.

За словами Д. Диза, мотивація є енергизатором поведінки й гідом у навчанні. К. Платонов визначає мотив як “психічне явище, що стало внутрішнім збудником до діяльності”. Він указує на те, що мотив може бути короткочасним психічним процесом, станом і властивістю особистості. У тому випадку, коли мотив є властивістю, притаманною особистості, він одночасно є й властивістю спрямованості особистості [5].

Мотивації навчальної діяльності, котра має свою власну структуру, присвячені дослідження багатьох психологів (М. Дмитрієва, Н. Кузьміна, Р. Левін, Г. Томілова, В. Успенського, В. Якуніна та ін.). Усі вітчизняні й зарубіжні дослідники визнають важливу роль мотивації в засвоєнні будь-якого предмета.